

Kahdeskymmenes kansainvälinen kielitieteen olympiadi

Bansko (Bulgaria), 23.–29. heinäkuuta 2023

Henkilökohtaisen kilpailun tehtävät

Tehtävänratkaisun säännöt

Älä kopioi tehtäviä. Kirjoita jokainen ratkaisusi erilliselle paperille tai papereille. Kirjoita jokaiseen paperiin tehtävän numero, paikkasi numero ja sukunimesi. Muussa tapauksessa vastauksesi saatetaan arvioida virheellisesti.

Jollei ole toisin mainittu, kuvaa tehtävissä huomaamiasi sääntöjä tai säännönmukaisuuksia. Muussa tapauksessa vastauksesi ei tuota täysiä pisteitä.

Tehtävä nro 1 (20 pistettä). Alla on Guazacapánin xinkan kielen verbejä kahdessa muodossa sekä niiden suomennokset:

	Muoto 1	Muoto 2	Suomennos
1.	piriy' <i>se näki (jonkin)</i>	imbir'i <i>näen (jotakin)</i>	<i>nähdä</i>
2.	im'ay <i>se sanoi (jonkin)</i>	inim'a <i>sanon (jotakin)</i>	<i>sanoa, kertoa</i>
3.	aplay' jne.	inapal'a jne.	<i>avata</i>
4.	k'aniy'	ɨŋk'an'i	<i>pyytää ansoilla</i>
5.	ɨikniy'	inɨikin'i	<i>totella (jotakuta), uskoa (jotakuta)</i>
6.	tundiy'	indunat'i	<i>soittaa</i>
7.	ɣakɣay'	inɣakats'a	<i>varastaa</i>
8.	kiɣiy'	inɣits'i	<i>paahtaa</i>
9.	hik'ay	inhik'a	<i>kutoa, ommella</i>
10.	hiniy'	inhin'i	<i>oppia, tietää</i>
11.	yuɬmuy'	inyuɬum'u	<i>imeä karkkia</i>
12.	iplay'	inipal'a	<i>kylvettää</i>
13.	p'ahniy'	imp'ahan'i	<i>kaivaa</i>
14.	ter'oy	inder'o	<i>tappaa</i>
15.	netkay'	?	<i>työntää</i>
16.	kiriy'	?	<i>vetää</i>
17.	p'uhruy'	?	<i>tehdä reikiä</i>
18.	her'oy	?	<i>silottaa</i>

(a) Täydennä tyhjät kohdat 15–18.

Alla on vielä muutamia Guazacapánin xinkan kielen verbimuotoja sekä niiden suomennokset:

19.	imbiiriʔ	<i>minut nähtiin</i>
20.	hik'aj	<i>kudoin, ompelin (jonkin)</i>
21.	iqk'ataʔ	<i>makaan</i>
22.	kirin'	<i>vedin (jonkin)</i>
23.	insiiruʔ	<i>kiirehdin</i>
24.	inişapaʔ	<i>lähden pois</i>
25.	inimaʔ	<i>minulle sanotaan</i>
26.	şawşan'	<i>istutin (jonkin)</i>
27.	şur'uj	<i>valitsin (jonkin)</i>
28.	indeeroʔ	<i>minut tapettiin; kuolin</i>
29.	imbiriʔ	<i>minut nähdään</i>
30.	heeroʔ	<i>se silotettiin</i>
31.	p'ihnaʔ	<i>se hyppäsi</i>
32.	şawşaʔ	<i>se istutettiin</i>
33.	ak'okamaʔ	<i>se polvistuu</i>
34.	ateroʔ	<i>sitä tapetaan; se kuolee</i>
35.	k'aataʔ	<i>se makasi</i>
36.	asiruʔ	<i>se kiirehti</i>
37.	işpaʔ	<i>se lähti pois</i>
38.	aşakaşaʔ	<i>sitä varastetaan</i>
39.	her'oj	?
40.	inişpaʔ	?
41.	aplaʔ	?
42.	?	<i>se valitsi (jonkin)</i>
43.	?	<i>näin (jonkin)</i>
44.	?	<i>istutan (jotakin)</i>
45.	?	<i>se pyydettiin ansoilla</i>
46.	?	<i>hyppään</i>
47.	?	<i>sitä ommellaan, sitä kudotaan</i>
48.	?	<i>minut kylvetettiin</i>

(b) Täydennä tyhjät kohdat 39–48.

△ **ŋ** = *n* suomen sanassa *kenkä*. **ş** = *rs* ruotsin sanassa *kors*. **ts** ≈ *ts* sanassa *tarvitsen*. **ʔ**, **h**, **ʔ**, **w** ja **y** ovat konsonantteja; **ʔ** ja konsonantit, joiden jälkeen tulee **'**, äännetään pysäyttämällä hetkeksi ilmvirtaus kurkussa. **i** on vokaali. Kaksoiskirjain osoittaa pituuden.

Guazacapánin xinkan kieli kuuluu xinkalaiseen kielikuntaan. Sitä puhuttiin Guazacapánin kaupungissa Guatemalassa. Sitä ei puhu enää kukaan sujuvasti äidinkielenään, koska viimeisten 50 vuoden aikana kaikki entiset puhujat ovat siirtyneet puhumaan sen sijaan vain espanjaa.

—Samuel Ahmed

Tehtävä nro 2 (20 pistettä). Alla on apurinan kielen lauseita sekä niiden likimääräiset suomenkieliset vastineet:

1. nuta sykaru nykanawate uwamukary	} <i>Annoin hänelle_(fem) kanoottini.</i>
2. nykanawate nysykaru uwamukary	
3. pita ātary ĩpurāā	— <i>Joit veden.</i>
4. kyky mynaru nyherēka sytumukary	— <i>Mies toi vereni naiselle.</i>
5. herēkatxi uātary sytu	— <i>Nainen joi veren.</i>
6. nhiximakyte pixinhikary	— <i>Muistit kalani.</i>
7. pitxiparyte umynary kykymukary	— <i>Hän_(fem) toi miehelle banaanisi.</i>
8. hātakuru xinhikary naikute	— <i>Tyttö muisti taloni.</i>
9. sytu apy syykanu nutamukary kyky	— <i>Mies antoi minulle naisen luun.</i>
10. nhĩpurāāte nātary	— <i>Join veteni.</i>
11. kywĩtxi apukary	— <i>Hän_(msk) löysi pään.</i>
12. ywa mynanu kyky uky nutamukary	— <i>Hän_(msk) toi minulle miehen silmän.</i>
13. ximaky nhikary apĩtxi	— <i>Kala söi luun.</i>
14. hātakuru txiparyte napukary	— <i>Löysin tytön banaanin.</i>
15. ximaky kywy inhikary	— <i>Hän_(msk) söi kalan pään.</i>
16. hātakuru uapukaru	— <i>Hän_(fem) löysi tytön.</i>

(a) Käännä suomen kielelle:

17. **uwa xinhikaru sytu**
18. **txipary nhinhikary**
19. **kyky aikute pisykary ywamukary**

(b) Seuraava lause on kieliopillisesti virheellinen. Selitä miksi ja kirjoita sen kieliopillisesti oikea vastine sekä suomennos:

20. **uwa umynary kanawa ximakymukary**

(c) Käännä apurinan kielelle kahdella tavalla:

21. *Löysit talon.*
22. *Toin kanoottisi tytölle.*
23. *Hän_(msk) toi minulle vetesi.*
24. *Mies joi tytön veren.*
25. *Muistin silmän.*
26. *Söit banaanini.*

△ Apurinan kieli kuuluu arawakkikielten-kielikunnan purus-kielten ryhmään. Sitä puhuu enintään 30 prosenttia noin 9 500 apurinan etnisestä kokonaisväestöstä Purusjoen varrella, Brasilian Amazonin alueen luoteisosassa.

nh ≈ *nj* sanassa *konjakk*; **tx** = *tš* sanassa *tšekki*; **x** = *š* sanassa *šakki*. **y** pyöristämättömin huulin sanottu *u*. **ā**, **ē**, **ĩ** ovat nasaalisia vokaaleja. —*Ksenija Giljarova*

Tehtävä nro 3 (20 pistettä). Alla on rannikkomarindin kielen lauseita sekä niiden suomenokset:

1. **ob-dahetok** — *Sinä todella palasit.*
2. **nake-dahetok** — *Me palasimme.*
3. **nambat-ihwin** — *Voi, minä itkin.*
4. **nambe-otab** — *Me todella ajoimme teidät pois.*
5. **um-kulayawn** — *Hän nauroi sinulle turhaan.*
6. **e-keseh** — *Te syljitte hänen päälleen.*
7. **ubate-huyanab** — *Voi, sinä hiljensit meidät.*
8. **nakum-hoyab** — *Minä hiljensin teidät turhaan.*
9. **nambame-yadayawn** — *Oho, me jätimme sinut jälkeemme.*
10. **ebe-yadanawn** — *Te todella jätitte meidät jälkeenne.*
11. **ibatum-yadewn** — *Voi, te jätitte hänet jälkeenne turhaan.*
12. **a-isanab** — *Hän leikkasi minut kahtia.*
13. **obam-eseb** — *Oho, sinä leikkasit hänet kahtia.*

Seuraavat verbit eroavat kieliopillisesti edellä esitetyistä verbeistä:

14. **bate-tamanab** — *Voi, me nousimme pintaan.*
15. **ba-tamab** — *Te todella nousitte pintaan.*
16. **a-yuyayah** — *Sinä värisit.*
17. **bam-yuyanah** — *Oho, minä värisin.*

(a) Käännä suomen kielelle:

18. **e-yuyanah**
19. **ba-ihwin**
20. **nabum-kisayah**
21. **bat-yadawn**
22. **ubamum-kolewn**

(b) Käännä rannikkomarindin kielelle:

23. *Hän nousi pintaan.*
24. *Voi, sinä palasit.*
25. *Oho, minä hiljensin hänet.*
26. *Hän todella ajoi meidät pois.*
27. *Te todella syljitte meidän päällemme turhaan.*

△ Rannikkomarindin kieli kuuluu anim-kielikuntaan. Sitä puhuu noin 8 000 ihmistä Indonesian Etelä-Papuan maakunnassa.

y ja **y** ovat konsonantteja. Marindin kielen rannikkomurteen verbimuodoissa käytetään väliviivaa (-) erottamaan toisistaan kahta verbin puoliskoja, jotka lausutaan niin kuin ne olisivat erillisiä sanoja.

—David Hultman (Konsultti: Bruno Olsson)

Tehtävä nro 4 (20 pistettä). Alla on tasanko-creen kielen verbimuotoja sekä niiden suomennokset:

1. nimawinēskomik	— hän haastaa minut
2. kiwāpamināwāw	— te näette minut
3. kinakininān	— sinä pysäytät meidät, te pysäytätte meidät
4. nikakwēcimānānak	— me pyydämme heitä
5. kiwīcihāw	— sinä autat häntä
6. nikakwēcimānān	— me pyydämme häntä
7. niwāpamāw	— minä näen hänet
8. kimawinēskomin	— sinä haastat minut
9. nimawinēskomikonānak	— he haastavat meidät
10. kikakwēcimik	— hän pyytää sinua
11. kiwāpamitinān	— me näemme sinut, me näemme teidät
12. ninakināwak	— minä pysäytän heidät
13. kiwīcihikowāw	— hän auttaa teitä
14. kinakinikwak	— he pysäyttävät sinut
15. kiwāpamāwāwak	— te näette heidät
16. kiwīcihitin	— minä autan sinua

Alla on vielä muutamia tasanko-creen kielen verbimuotoja sekä niiden suomennokset:

17. ē-nakināyēk	— kun te pysäytätte hänet
18. ē-wīcihak	— kun minä autan häntä
19. mawinēskomikoyāhkwāwi	— jos he haastavat meidät
20. wāpamaci	— jos sinä näet hänet
21. wīcihitako	— jos minä autan teitä

(a) Käännä suomen kielelle:

22. **ē-wāpamikoyēk**
23. **ninakinikonān**
24. **kikakwēcimāwāw**
25. **kiwīcihitināwāw**

(b) Käännä tasanko-creen kielelle:

26. *jos me pyydämme heitä*
27. *he haastavat teidät*
28. *he auttavat minua*
29. *sinä näet heidät*
30. *minä pysäytän teidät*

△ Tasanko-creen kieli kuuluu algilaisen kielikunnan algonkin-kielten haaraan. Sitä puhuu noin 12 000 ihmistä Kanadan Saskatchewanin maakunnan eteläosassa ja Albertan maakunnan keskiosassa.

Tässä tehtävässä *me* = me ilman sinua. **w** ja **y** ovat konsonantteja. Tarke $\bar{\quad}$ osoittaa pitkää vokaalia.

—Lidija Stanovnik, Aleksejs Peguševs

Tehtävä nro 5 (20 pistettä). Alla on supyiren kielen lukusanoja sekä niiden numeroarvot:

baashuunni	7
bejjaaga na niŋkin	21
ŋkwuu taanre na beeshuunni na kaŋkuro	285
kampwoo na ŋkwuu shuunni na beetaanre na baani	626
kampwɔhii sicyɛere na bejjaaga na ke na baaricyɛere	1639

(a) Kirjoita numeroin:

- kampwɔhii shuunni na ke
- ŋkuu na baataanre

(b) Kirjoita sanoin supyiren kielellä: 15; 109; 152; 403; 1534.

△ Supyiren kieli kuuluu atlantinkongolaisen kielikunnan senufo-kielten ryhmään. Sitä puhuu noin 350 000 ihmistä Malissa ja Norsunluurannikolla.

Sanat on esitetty yksinkertaistetulla transkriptiolla. ϵ ja ɔ ovat vokaaleja. η ja ɲ ovat konsonantteja. —*Aleksejs Peguševs*

Toimittajat: Samuel Ahmed, Ivan Deržanski (tekn. toim.), Hugh Dobbs, Dmitrij Gerasimov, Shinjini Ghosh, Ksenija Giljarova, Stanislav Gurevič, Gabrijela Hladnik, David Hultman, Boris Iomdin, Minkyu Kim, Tae Hun Lee, Yuyang Liu, Bruno L'Astorina, Liam McKnight, Dan Mirea, Andrei Nikulin, Miina Norvik, Tung-Le Pan, Aleksejs Peguševs, Jan Petr, Aleksandr Piperski, Przemysław Podleśny, Marija Rubinštein, Daniel Rucki, Pavel Sofroniev, Nathan Somers, Milena Veneva (päätoimittaja), Elysia Warner.

Suomalainen teksti: Andrei Nikulin, Ksenia Shagal.

Onnea kilpailuun!